

A 16-os honvéd

Kiadja:
A m. kir. beszercebányai 16. honvéd
gyalogezred történelmi osztálya.

Megjelenik
minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred hadi özvegy
és árva alapját gyarapítja.

Béke és háboru.

Összefort a lelkünk a béke gondolatával. De hiszen ez természetes is. A háboru önmagában nem cél, mert háborunak csakis béke az ideálja. Tehát abban a pillanatban, mikor háborus állapotba jutunk, egyuttal meg kell alkudnunk a béke gondolatával is.

A békét várva várjuk, s folyton panaszkodunk késedelmessége miatt, s azt mondják, hogy könnyebb háborut csinálni, mint békét kötni.

Pedig, ha egy kicsit utána nézünk, megállapíthatjuk, hogy a háboru is sok, sok év konfliktusainak szüleménye. Diplomáciának számtalan küzködése, hosszas gazdasági torzsalkodások (amik magukban véve is háborut jelentenek), faji és nemzetiségi összekülönbözéseknek végtelen sorozata viszi a végső küzdelembe a népet. Így születik meg a háboru. A háboru tehát vagy a nemzetek végső ellentállását, vagy valamely cél érdekében (gazdasági, faji, nemzetiségi) támadást jelent.

Mögöttünk 3 hosszú esztendő, népünk talpig fegyverben, katonáink végig száguldtak nagy Lengyelországon, taposták Galicia és Bukovina sarát, védik délen a Karszt szikláit, több, mint egy éve tanyáznak az erdélyi havasokban, Szerbia és Montenegró utatlan földjén ezer halállal néztek szembe, Albániában küzködnek a maláriával: e sok teljesítmény és szenvedés közepette nem csoda, ha gondolunk a békére. A békére gondolni kell, a békére gondolni kötelesség. A há-

boru rendkívüliség, s a rendkívüliséget hosszú rend követi: a béke.

A katona sem a háboruért van, hanem a békéért, mert akár támadó, akár védő célzatu az összetűzés a katonaság mindig a rend helyreállítására törekszik.

A mi háborunk mindig védelmi célzatu volt, fent és lent mindenütt idegen hatalmak ellen álltunk sorompóba; királyunk, kormányférfiaink és hadvezéreink ezért szólitották fegyverbe az egész polgárságot.

Több mint 3 éve már, hogy álljuk a veszedelmeket, több mint 3 éve, hogy kiszólitottak minket békés portáinkból ellenségeink. Mink már számtalan esethen nyilvánítottuk ki békehajlandóságainkat, de megtörték ellenfeleink csökkönnyösségén.

Állunk elébök. A megértés és békés szándék, ha kiveszett belőlük: viseljük következményét. Ha nem sajnálják a vért, ha nem sajnálják a sok könnyet, ha nem sajnálják az égbekiáltó szenvedést: számoljanak lelkiismeretükkel.

S ha ők belebódultak a háborus dözsölésbe, mi imádkozunk a békéért, amelynek eljövetelet várva-várjuk.

A háboru áll, a magyar puska győzedelmesen védekezik, dühöng az ágyu és aknaharc, de a mi legnagyobb érdemünket abban látjuk, hogy ebben a vérzivatarban bátran emeljük fel szavunkat a békéért.

A 16-os hősök „halottak napja.”

Gömörkishont-, Nógrád- és Zólyomvármegyek közönségéhez.

A napnak életet fakasztó tüze, mintha ismét kifogyott volna: sárgúlnak, zizzenve hullanak a falevelek, elvirítottak már másodszer is a rózsák s a virágok szirmaikat összehúzza bujkálnak a hideg, sorvasztó szelek s napugár előtt.

Ősz van már . . .

Ilyenkor otthon is a természetnek ez a csendes, fenséges halódása a halottak elkerített birodalma: a temetők felé, a sírokhoz űzi, hajtja gondolatainkat és érzéseinket.

Ősz van már s mindnyájan elköltözött kedveseinkre, halottajnkra gondolunk.

Oh mert a temetőben is éppen úgy sárgúlnak, pusztulnak el a virágok, mint a kertekben és a sétatutak mentén. A sírok felett őrt álló szomorú fűzeknek levelei is áldozatul esnek a természetes enyészetnek. A leggyöngébb fuvalom százával söpri le őket az ágról, hogy a mulandóság jeléül egyszerű díszként elborítsák a sírokat. Kopárak az ágak. Itt-ott egy köldüs veréb csiripel csak rajtuk. Madarak dala, hangos csattogása nem veri már fel a temetők csendjét.

Ősz van már . . .

Mi a temetőkre zárandokolunk, hogy — mielőtt mindent elborít a hó, még egyszer ünnepi díszbe öltöztessük halottainkat. Feldíszítjük a sírokat, hogy az erdőnek őszi, csodaszép pompájában vegyenek búcsút az élettől, a napugártól. Gondolataink, érzéseink ezekben a napokban halottainké, akik nincsenek, de éppen ezért nagyon közel állanak hozzánk, a szívünkben élnek . . .

Állásaim mögött elesett hőseink sírait gondolom.

Meleg szeretettel ápolom elesett bajtársaink földi maradványait. Feliratot keresztfákat állítottam a sírok fejéhez, szépen körülültettem gyeptéglával. Virágokat majd az ültet el sírdombjukon, aki virágos pompába öltözteti a mezőt, a hegyek kopár oldalait.

Ősszel, a sírok között járva, mindig arra gondolok, hogy eljő az idő, amikor a béke csendes napjaiban szeretteik bizton meglátogatják az örök nyugalomban pihenő bajtársakat. S amilyen mélységes fájdalom tölti el a megözvegyült hitvest, az elárvult gyermekeket, mert messzi idegenben, ismeretlen helyen tudják szeretett halottukat, éppen olyan enyhületet okoz majd szívünknek az a tudat, hogy apák sírját viszontlátva megkönnyebbülve kisirhatják magukat szeretett hősi porai felett.

Talán ezért is ápoljuk olyan gyengéd szeretettel ezeket a sírokat ott, ahol még ma is nagy emberrendeket arat le a halál . . .

Gondolodom, s gondolataim ebben a hervadó, őszi virágzásban messzire kalandolnak: haza. A hősök sírjai mellett állva elvonul előttem az otthoni temető ünnepi képe, amint a halottak napjának előestéjén ünnepi díszbe öltözteti fel az élők szeretete, amint milliárdnyi gyertyák fényében ragyognak az esti borulásban az otthoni temetők. S fájó érzés szalad át szívemen a gondolat nyomában: ki díszíti fel majd ezeket a sírokat, ki fogja kivilágítani a temetőket itt, a harcmezők mögött, ki könnyezi majd meg a hősök keresztfáját? Ki? Senki . . . Még ha akarnók sem lehetne így leróni kegyeletünket a hazaszeretnek legdrágább oltárain. A sírok az ellenség részéről könnyen beláthatók s világító anyagunk csínján.

Csak szeretetünk fog virrasztani az ünnepi estén itt a sírok felett.

De ha itt sötétség borul majd a nagy temetőkre, melyeknek földje legjobbainkat őrzi féltően magában,

Két magyar beszélget.

Bús, monoton ének rezdült az éjszakába, mely szegyenkezve takaródzott be sötét felhőkkel. Nehéz bágyadtság tikasztó nehézsége érződött a párás levegőben: kimondhatatlan szomorúságra hangolta a lelkeket. A végtelen semmiség, a véges élet laternamagikája előlópakodta a múlt képeit: színezve, játszva varázsolta az elgondolások tarka színű jelenéseit, az élet végét, s a halál előzményét: az életet.

Szomorú, magyar, nehézkes koponyákra rászállott az eszmélés, a gondolkodás labirintusában ezer örvöngő s mégis egyszerű álmodások köpegyenyébe burkolódtak. Olyasmi lehetett, mint amikor zenét hallgatunk s visznek az utópiák a zene ütemére. Vajudó dalosok vajudó dalok alá takargatták a könnyeket, a látomásokat s az élet nyomorúságát.

*

A lövészárok népe, fával kibélelt, apróska ablakkal ellátott, tetőnélküli utcák patkain üldögéltek. Torukban a dal peckesen bugyborékkolt, átesapott a föld-sáncokon tutra, hol bizonytalán ép úgy emberek éltek s daloltak, mint ők.

Bús magyarok, bús kurucok nótája viszhangzott az erdőlyi sziklákon, vajjon keresztül tudnak-e vergődni a Király-hágó szök sikáraiton Magyarországba?

Magyarország, Magyarország . . . zendül róla minden hang, minden panasz, építgetik, szépítgetik . . . nyi-

toztatják, próbálgatják a lakatretest, mely elzárja tőlük, mely fogvatartja őket egy lövészárok végtelen hosszában.

Zene zendül, zene csendül s két magyar imádkozva beszélget:

— Hm . . . hm.

Ugy — ugy pajtás!

Ugy vagyunk itt la, már két éve!

Öregségünkre.

— Hm . . . hm!

Nem jól van ez koma, nem jól van ez.

— Hej! A fiatalok legalább kidalolhatják magukat, beszédes beszéd a nóta. Emlékszel?

Hm . . . hm . . .

— Mi sem igen beszélgettünk valamikor. Csak megfogtuk a jány kezét és néztünk . . . csillagos volt akkor mindig az ég, s mégis kibeszélgettük magunkat.

Más idő volt akkor! . . .

— Más.

Nem volt háboru, nem volt puska, nem volt ijen a föld, még a levegő sem volt ijen nehéz.

— Se hadisegély, se jegy a kenyérhez.

Panaszos, nyöszörgő kedvtelenség lebungózta az embereket: haza gondoltak. Két bús magyar paraszt, két bús vergődő. Zajos, panaszos szájuk mikor vidámodik erővel kacagóssá, mikor száll gondolatuk gond nélkül haza, haza: istenem, mikor.

Bolondos rendszertelenséggel ugrál a Megértés egyik egyszerű tárgyról a másikra.

ne hivalkodjék különös díszekben az otthoni sok temető. Gyűjtsuk meg lelkünk bensejében a szeretet, hála s fájó emlékezés mécsesének ragyogó lángocskáit. Ezek virrasszanak a sírok felett 1917. november 1-én, a halottak előestéjén. Ne vigyünk koszorúkat s főként ne gyűjtsunk gyertyákat. Ezt az összeget adjuk oda a 16-os honvédek özvegyeinek és árváinak. Áldozzuk fel a hazaszeretnek oltárán azok javára, akik mindenüket veszítették el s mindenüket siratják messzi idegenben nyugvó hős halotainkban.

Legyen 1917. november 2-a, a 16-os hősök „halottak napja“.

Ezzel a kérelemmel fordulok én Gömörkishont, Nógrád és Zólyomvármegyék fenköltén gondolkodó, mélyen, nemesen érző, hazafias közönségéhez. Gondoljanak meleg, féltő szeretettel azokra a fekete ruhás özvegyekre, árván maradt gyermekekre, akik a halottak ünnepén a legszánalomraméltóbbak, mert nincs sirjuk, melyre ráboruljanak s fájó érzéseik messzi idegenben kalandoznak: keresik az örök álmot békén álmódó hőseik sirját.

Adományait küldjék a „A 16-os honvéd“ fiókiadóhivatalának Besztercebányára.

Mi itt, a haza határán nem fogunk megfeledezni elesett bajtársainkról: kegyelettel csatlakozunk adományainkkal ehhez a gyűjtéshez, mely minden bizonytalansággal leszen az adakozókhoz és a hősök vitézi tetteihez.

Köszttler Géza százados.

A történelmi osztálynak

a legutóbb eltelt időszokról a következő közlendői vannak: Elesett hős tisztjeink arckép-csarnoka lassanként egészen tekintélyes, értékes galériává fejlődik. Egyelőre ugyan még hiányzik hozzájuk a megfelelő környezet,

hiányzanak elsősorban a rámak, de visszaemlékezve a legelső kezdet alig leküzdhető nehézségeire, bizton reméljük, hogy lankadatlan, kitaró munkával lassanként sikerülni fog minden — még most jelentkező hiányt pótolnunk. Megfogjuk lelmi a módját s lehetőségét annak, hogy a kész arcképeket méltó helyen, hozzáillő, izléses és komoly környezetben helyezhessük el; a rámakat illetőleg máris segítségünkre jöttek elesett hőseink hozzátartozói, amennyiben többen önként felajánlották, hogy hős halált halt hozzátartozójuk megfestett arcképének berámáztatását sajátjukból fedezik. Mig egyrészt ez eléggé nem méltányolható áldozatkészségükkel rendkívüli módon megkönnyilik a Történelmi Osztály munkáját s könnyebbitik terheit, elősegítve ezáltal, hogy annnyival is több jusson az alap gyarapítására, másrészt igazán a legközljekvőbb, legközvetlenebb módját lelték annak, hogy hozzátartozójuk emlékének ezen a közvetett módon is kegyeletel áldozzanak.

Hill Ferenc ezredes arcképe mint már jelentettük, régebben elkészült; jelenleg gyönyörű, nehéz fekete-arany rámaiban a 16-os Honvéd szerkesztőségi szobájának falát dísziti. A többi tisztiek közül teljesen kész s csak keretezésre vár: Vannay százados, Chatel főhadnagy, Csesznák, Kajaba, Gemblé és Dessewffy hadnagyok arcképe. Jelenleg munkában vannak s rövidesen elkészülnek: Némethi százados, Csepely főhadnagy és Turesányi hadnagy arcképei.

Ezredmuzeumunk háborús képtára is gyarapodott az „Éjjeli roham“ című olajfestménnyel, mely élénk, tüzfényes hatásánál fogva érdekes darabja lesz a képtárnak, csaknem készen van már a „Rohamjárőr“ c. olajfestmény is, mely felhők közt bujkáló hadfény mellett előre lopokodó, granát-tölcsérről granát-tölcsérré szökő rohamsisakos járőr ábrázol.

Két nagy csataképtünk, a „Bug átkelés“ és a „Zagoricei erdei harc“ szintén készül, természetes azonban,

- Mit csinálnak otthon, hej, hej?
Élnek!
- A ház, a marha, nincs rendjén otthon semmi. Dolgoznak az asszonyok, megsegíti őket az isten.
- Kilábolunk valamikor ebből a sárból, majd hazakerülünk!
- Hej-haj! haza, mikor lesz a?
- Majd lesz, majd lesz; egyszer csak vége mindennek!
- Vége bizony: nekünk is.
- Ejj! Nem muszáj mindgyár elkeseredni... nem minden golyó talál.
- Nem, nem, de úgy elnehezedik az ember szíve.
- El a!
- El, dejszen nem nehezedik azoknak, kik otthon vannak.
- Küzködnek azok is!...
- Küzködnek, de mi sem bukorban esszük a turos galuskát.

Panaszos szavuk egy pillanatra megállt. Csöndesen mosolygó szájuk egy kis önteltséggel, egy kis könnyebbséggel fult az egoista gondolatokba. Otthon is szenvednek, ők is szenvednek: Könnyebb elviselni. És röpültek, ugráltak az érzések viharos, zajos szuszogással, pipával a szájban, nagy köpködéssel kísérték hangtalan gondolataik legmélyét. Legmélyebb gondolatok legigazibbak, a legigazibbak legigazságtalanabbak: legembariebnek.

- Hallod koma, énekelnek!
Élnek: énekelnek! Jól teszik.
- Jól.
— És még sem teszik jól.
- Sirunk mi is helyettük, olyanok vagyunk, mint az ágról szakadtak: húzza a szegény embert lefelé minden, mint a kalászt a jageseső.
- A mán igaz, csak a krumpli a barátunk. Mer ha már a szegény embert minden nyúzza, de az isten azért teremtette a krumplit, hogy a szegény embernek is legyen miről lehámozni, lehúzni a bőrt.
- Ezt mán jól megmondta, koma. De csak nyugodjunk meg békével a világ sorjába, vissza megyünk még Magyarországra.
- Vissza, vissza!... isten hozná meg mán azt az időt.

*

Két bús magyar paraszt, két bús vergődő visszamentek, h gyne.

Drága selyemkárpit fog beborítani titeket, virággal fognak fogadni és szomorú nótákat harsogó dallá dagad, repül, s meghallja házatok, völgyetek: csak kitarítani, s otthon lesztek: otthon.

Vész.

hogy az ilyen nagyobb méretű, egy egész akciót átölelő kép, mely rengeteg részlettanulmányt s folytonos továbbfejlesztést igényelt, — nem készülhet olyan gyors tempóban, mint egyéb kis téma.

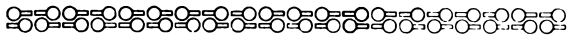
Csinos műtárgyon dolgozik jelenleg a Történelmi Osztály szobrása. Egy gránátdobó honvédet mintáz ca 30 cm. magas alakban; ezt aztán gipszöntvényben fogjuk sokszorosítani s a jótékony célra áruba bocsátani.

Hadi muzeumunk s egyúttal hadi kiállításunk is egy rendkívül érdekes darabbal gyarapodik. Most áll megmunkálás alatt t. i. egy dombormű, teljes részletességgel kidolgozott terepasztal, mely 1:25 arányban az 1915. szeptemberétől 1916. augusztusig használt Strypa állásunk egyik szakaszát mutatja be, csaknem egy teljes század kiterjedésében. A szöges drótkadályoktól az utolsó rókalyukig minden hámulatos miniatúrban lesz megmintázva és színezve, úgy, hogy az egész asztal csodálatos hű, kicsinyített mását fogja adni a közel egy évig meglakott állásoknak.

Mint régebben jeleztük, elkészültek s megérkeztek végre a budapesti Athenaeumtól új képeslapjaink. A teljes szériáról, 6-féle rajzról összesen 100,000 drb készült kétszínű nyomással (egy alányomás, alapszín s a rajz színe), s úgy tárgyuknál, mint az Athenaeum nivója által garantált kiállításuknál fogva nagy népszerűsége számíthatnak úgy ezredüknek, mint a polgári közönség körében is, ahol e lapokat a legszelebb körben fogjuk terjeszteni a 3 vármegye összes jegyzőségeihez, lapjaihoz, városaihoz, hatóságaihoz stb. intézett körlevelek útján.

A levelezőlapok tárgyai a következők: 1. Lövész-árok jelenet, 2. Drót-ör, 3. Gránáttüzből előnyomuló géppuskások, 4. Egy sebesült feltalálása, 5. Menázi osztag, 6. Járőr vállalkozás. Ugy teljes szériákban, mint külön-külön is kaphatók lesznek.

Sok utánjárással s a külfölddel való érintkezés ezer nehézségein keresztül sikerült végre egy lipcsei műintézetből néhány drb u. n. Mőzer-lemezt beszerez-nünk, melyeken nyomdai sokszorosításra alkalmas ducok készíthetők. Grafikus művésznöket megbiztuk, hogy e lemezek felhasználásával a 16-os újságot diszítendő fej-léceket, betéteket, záródiszketek stb. tervezzen s örömmel jelezzük előre, hogy legközelebbi számunkat már mó-dunkban lesz ezekkel a klisékkel diszíteni.

Cimet nem merek adni!

*Arcképes igazolványokat
rendelt el most egy rendelet,
és még lehet,
(ezt én csak súgom önnek!)
hogy sokan zavarba jönnek
az ismeretlen méretek
felett.*

*Eddig egy úrról hallom csupán,
hogy a parancsot olvasva
nagyott nézett.
S levett szobája faláról
(Nyilván spórolás okából)
Egy gyermekkori életnagyságú
képet.*

Levél a Szerkesztőhöz.

Az október hó 7-én megtartott altszti kabaré es-téről az alábbi levelet kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Ne méltóztassék csodálkozni azon, hogy én, ked-ves szerkesztőségének írásiszonyban és írógörcsökben szenvedő „derék” munkása, Önt most levelemmel fel-keresem. Kegyeskedjék figyelembe venni, hogy vannak úgynevezett gyenge pillanataim, amikor valami ellenál-hatatlan benső kényszer késztet az írásra. Most is egy ilyen gyenge pillanat súlya nehezedik reám, amit nem is tudok egy-két röpke szóban kifejezni, hanem csak dalban:

„Százforintos bankó nincs már a zsebemben . . .”

Ha ezt a kis nótát igen tisztelt Szerkesztő úr ke-gyes lesz ezen olvashatatlan soraim vétele után — eset-leg Far-as Lajos cigányprimás hathatós és erőteljes támo-gatása mellett — végig dúdolni, könnyebben méltóztatik megérteni én lelke nagy háborgását, mintha egy újságnyra való indokolással támogatnám a „Százforintos bankó” iránti alázatos kérésemet és mentegetném magam ama hanyagságomért, hogy idáig nem irtam még meg az altszti kabaré beszámolóját lapunknak. Ha ezt a kis nótát szép esendesen elmuzeikálják Önnek, igen tisztelt Szerkesztő úr, egyszeribe kitarul Ön előttem „Titok-titkának” szent könyve s könnyen olvashat a mi lelkünkben.

Oh mert mindannak, ami velünk történt, történik és történni fog csak egy nagy oka van:

„Százforintos bankót tegnap kölcsön vettem . . .”

A nóta . . . Ezért érzem magam még ma is úgy, mint akkor hajnalban, amikor a C₂H₄—CH₂ vegyület cseppfolyóssá tett alakzatának nagy tömege szinte ész-revétel nélkül szállított haza a lábaim alatt lágyan ringó talajon. Aludtam ugyan azótól már egyszer, kétszer, hogy keveset, de — esedezem — ez vajmi kevés ahhoz, hogy elszálljon fejemből ennek az estének aranyos mámor.

Ne is írjunk hát erről az estéről megszokott kri-tikát. Minek? Sokkal okosabban tesszük, ha kórusban újra elénekeltjük:

„Százforintos bankó . . .”

Igy dalban sokkal hatásosabban tudnók kifejezni azt a hódolatot és csodálatot, amit összes hölgy szerep-lőink iránt éreznünk kell. Hiszen azt, hogy Janisch Böske milyen bájjal, szép, tökéletes hangsúlyozással adta elő a „Prológot”, hogy Herritz Eszti milyen tökéletes disz-krécióval kísérte Klein szavát, hogy Horn Mártha milyen elragadó kabinet alakítást nyújtott s hogy Csá-szár Duci olyan temperamentummal és bájjal énekel, hogy az bármilyen híres „nagyság”-nak is csak diszére vált volna, — bizonyosan mindenki tudja és elismeri.

A férfi szereplőket pedig kár lenne dicsérni, mert elbiznák magukat. Őket eléggé és bususan jutalmazták a tapsok.

Hogy azonban én is teljes lelkesedéssel fujhassam:

„Százforintos . . .”

kegyeskedjék meghallgatni a fentebbiekben eléggé ért-hetően előadott kérésemet.

És — amennyiben lehetséges — méltóztassék kö-szönetünk tolmácsolásával megbizni ezredünk két daliás tisztjét: adják át hölgyeinknek hálás kézesőkjainkat.

A leghatásosabb és legtekélyesebb megoldás ugyan az lenne, ha ezt a feladatot Ön vállalná magára, igen tisztelt Szerkesztő úr, de ezt én köteles respektus-ból nem merem ajánlani.

Mely tisztelettel az előleg elvartában: *Puhos.*

Levél egy „hazabujdosott” barátom után.

(Tomba után szabadon.)

Ki messze vagy testben, lélekben már,
Kít sok bajtársad a fronton hiába vár,
Bár a pöttestnél a hajód horgonyt vetett,
Egy-két szót jó barát, hadd szóljak még veled.

Nem érlek be már tán, hisz a haza oly nagy
S te bizonynal megint újabb kursuson vagy:
Kassa, Bruck, Bécs, Tokaj, Várpalota, Zólyom,
Mind megannyi jó hely, bárki bármit szóljon.

Szó nélkül távoztál, tüszúrás volt sebed,
Kártya nyereségtől tele duzzadt zsebed.
Roham, puskagolyó, ádáz tusa napja,
Becsés személyedet szembe sohse kapja.

Ugy-e öröm pirban ragyogott az arcod,
Hogy immár Te végleg lezártad bösz harcod?
Nem volt piszkos «peched»: szeretett a hadtáp
Mig bajtársaid kint az igát húzhatják.

Mégis, mégis, minek hagytál bennünket el,
Meglásd, ha itt kint fáj, ott is fáj a kebel
És ha jelked fájna, ha seb volna rajta,
Feledtetné veled a riadó: »Rajta!»

Számodra most otthon új örömök nyílnak,
Ide is, oda is társaságba hívnak,
Fiszegény hazánkban vagy most nagyon kapós,
De vigyázz, mert kaján a sok jelölt após.

Kávéházi lámpák káprázatos fénye,
Bájos leánykák, delnök vért ingerlő lénye
Mily nagy boldogság ez, így már élhetsz te hős
Bajtársam, de akkor, csak ha még nem vagy nös.

Mondd csak, mikor a baj folyton nő, nő nálad
Nem kísért téged az árván hagyott század?
Harcosaid éjjel, nappal küzdő teste,
Nem jelenik meg előtted ugy este?

Éjjel cigányzene röpke, tündér szárnyán
Nem lopózik hozzád az elhagyott bálvány,
S kávéházi bársony pamlag lágy ölébe
Véres diadalok gyönyörűn bús képe?

El vagy keseredve ugy-e hogyha néha
(Avagy talán gyakran?) barátaid léha
Kártyázó csoportja pénzből kifosztott?
Istenem, miből is fizeted a kosztot! .

De im új veszély van, óh hisz ez utálat!
Zavarja szép élted sok felülvizsgálat.
Dohos kávéháznak füstös levegője
Lesz reményeidnek most legjobb éltetője!

Vizsgálhatnak téged felül is, meg alul
«Edzett» lényedre ez nem üthet ki balul.
Komolyan beteg ő! Nincs más gyógymód hátra:
A miskolci barakk, vagy a magas Tátra!

«Van még hát igazság!» lélegszes fel mélyen
S már is töröd fejed sok raffinált kéjen.
Az örömtanyáknak rikoltozó zaját
Hallva, feledi az ember buját-baját!

Tudunk mindent rólad, tudjuk mi a való,
Bizony számunkra ez nem is vigasztaló!
Maradj mértékletes, ne igyál sok snapszot
Hisz ahol azt iszod, még holnap is kapsz ott.

A kiképzés helyett keversz buzgón kártyát,
Piquettnek, ramslinak vígan fogod pártját!
Harc van, háború van, törödsz is te véle,
Kezedben sok atout s a mi fő a Véle!

Oly szomorú vagyok kedves jó barátom,
Ha túlsok gyönyörtől megtört tested látom!
Annak minden tagja szenvedésről regél,
Szívet cseréljen az, aki frontot cserél!

Zúzd szét szenvedélyed otthon fogó láncát,
Ne törjön feletted a rossz világ pálcát!
Jöjj el ismét hozzánk, szeretettel várunk
S a dicsőség utján ismét együtt járunk!

Ha majd lelked sajog s szomorúan jaidúl
S meggyötört testedben elsorvasztó baj dúl,
Gyere vissza közénk, sird el a bánatod,
Fájó sebedre itt a gyógyírt megkapod.

Ha majd magasra nő adóságod tornya
Ugy, hogy gyöngre vállad roskadásig nyomja,
Hagyd el az otthoni világot, a hiút
Keblünkbe fogadjuk a tékozló fiút!

Ha majd edelgésed a más, a szebb nemmel
Te rád nézve gyakran végződik majd nemmel,
Fuss el, hagyd ott őket, menekülj előlük
S nekünk rebegd majd el: «Elég volt belőlük!»

Hogy itt unatkoznál, nem hiszi el senki,
Hisz sok az ellenünk s közöttük a Jenki!
Mulatságra hozzánk későn sohse jöhetsz,
Minden pillanatban vígan folyik a hecc!

Gyere vissza hozzánk, várunk szeretettel,
Ne csak szóval segits, hanem hősi tettel!
Kijövő szándékod a jó isten tartsa,
S azt megvalósítsa, ezt kívánja

MARCSA!

A 16. honv. gyalogezred története a román harctéren.

Irta: Dr. Máriássy Lajos főhadnagy.

(3-ik folytatás).

3. A harcok színterén.

Az ezred szeptember 6 án Tekére beérkezett. Itt szervezkedéssel, a kötelekek rendezésével, illetve kiegyenlítésével, felszereléssel és tovább képzéssel az időt gazdaságosan kihasználva, azonban ugyszólván állandó készenlétben 4 napot töltött. Szeptember 11-én váratlan parancs a II. zlj.-at hirtelen teljes készütségbe szólította; Borgóra kellett volna állásba mennie. Ellenkező parancs folytán a zászlóalj Tekén maradt s helyette a 71. hadosztály gy. zászlóalja szállott vasutra.

Ekkor vette kezdetét az I-ső hadseregparancsnokság páratlanul merész, de logikus, érdekesítő tervének megvalósítása. Látszólag teljesen érdek és cél nélkül tologatta a rendelkezésre álló egységek egyikét, vagy másikat különböző irányokba úgy azonban, hogy mindenütt kellő pillanathban ott teremhessen a szükséges segítség!

A szembekötősi gyermekjátékát játszottuk a 2 éves nehéz háboru súlyos küzdelmeiből leszűrődött tapasztalatok hiányát sokszor keservesen, véres vereségekkel érző románokkal. Erőinknek a nagy tartalékok látszatát kéltő, egy óriási módon előkészített felvonulás képét mutató ide-oda tologatása azonkívül legfőképpen arra szolgált, hogy az ellenség bárhol koncentrált támadó erőivel szemben legalább némiképp ellensúlyozó csapatok rögtön kéznél legyenek.

Ily tekintetekkel számolva vonult be a lakosság örömrivalgása közt, az orosz harctéren kivívott diadaloiban számos esetben osztozó 16. honv. gyalogezred szeptember 11-én Szászrégenbe, ahol az új hadtestparancsnok, (mivel a VI. hadtestparancsnokság és a hadtest másik hadosztálya, a 12. hadosztály továbbra is Galiciában maradt), von Morgen német tábornok az ezred pompás magatartása felett teljes megelégedésnek adott kifejezést. A városban éjjelező ezredünk aránylag nyugodt lakosságra talált, amelynek nyugodtságát a honvédek és a német csapatok megjelenése még csak fokozta; nagy részük azonban mégis csak elmenekült, amit főleg az intelligens elem lakásainak elhagyott voltából joggal lehetett következtetni. Minél tovább haladtunk Szászrégentől Sáromberkén át Marosvásárhely felé, majd a fenti tervnek megfelelően onnan ismét visszafelé, azután hirtelen kelet felé kanyarodva Magyarpéterlakán át Oláhnádasra szinte megmagyarázhatatlan módon annál kevesebb meneküléssel találkozunk s annál nyugodtabb, bizakodóbb volt a lakosság magatartása. Lehet, hogy a lakosság javarésze már elmenekült, bár a falvak meglehetősen népesek voltak. Lehet, hogy azok a lakosság nagy részének oláh voltában rejlik, akik nem menekültek, mert még nem volt okuk felszabadító fajrokonai vérszomjától félni, a magyarok és szászok pedig — egyrészt a folyton érkező saját csapatok erejében bízva, másrészt attól tartva, hogy menekülésük esetén minden vagyonuk a hódítók önkényén kívül még a hazai oláhok erőszakosságának is prédája lesz, ha gazdátlanul elhagyják azt, — életük kockázatásának veszélyével helyükön maradtak.

Szeptember 13-án az ezred Oláhnádason laktáborba szállt. Itt vált végre sokak előtt érthetővé az eddig lát-

szólagos tervszerűtlen ide-oda menetelések célja. Megtörténik úgy az ezred, mint a zászlóalj és századparancsnokok tájékoztatása az általános helyzetről. Az ellenség a Maros völgyben, Felső-Csikban (Gyergyó ditró) és Csikszeredától nyugatra összesen három hadosztálylyal nyomul előre, melyekhez délfelé Fogaras-Barót iránnyal még számos hadosztály csatlakozik. A három hadosztály összeréje 56 zászlóalj, 16 lovasosztály, 2 Calarosi ezred s a megfelelő hadosztály tüzérsége. Velünk szemben egy hadosztály igyekszik a Görgény patak völgyében előre nyomulni, (Marosvölgyi csoportból), melynek ereje 20 zászlóalj, 2 lovas osztály és megfelelő tüzérség, vele szemben a 61. hadosztálynak egyes osztagai (népfelkelő alakulások) lassan hátrálva, ellenállást fejtenek ki s a Görgény völgyben a Heltinger alezredes csoportjának százdai az ellenséggel állandó érintkezésben vannak, ezen erők nagysága összesen 8 és fél gyege zászlóalj, 4 lovasosztály, 2 tábori üteg és 2 löveg. Saját feladat: az ellenséget, ha nagyobb erővel támad, feltartóztatni, a kijelölt védővonalat tartani, kisebb erőket megtámadni, visszaverni.

Az ezred Oláhnádason szervezkedését, felszerelésének kiegészítését, legénységének erős továbbképzését folytatja, a kijelölt védővonalat csak szemrevételezi, de még mindig nem szabja meg. A cél az erők együttartása, amíg lehet!

Szeptember 18-án az elől fokozatosan tisztázódó helyzettel számolva a Csoroláb 1177 Δ magaslatra (kb. 12 km.-re van a védővonal előtt!) egy fél század erejű különítményt rendelt a hadosztályparancsnokság előre. Ugyanazon nap este az ezredtörzs és a 16 I. zlj. (miután előzőleg a 16 II. zlj. Magyarbólkénybe, a 16/III. zlj. Oláhbólkénybe szállásoltatott el, a legénység és a lóanyag kímélése teljese fedél alá juttatása céljából) új laktáborba költözik; elhagyják azonban szálláskörletüket a 16 II. és 16 III. zlj. is. Az első és harmadik zászlóalj Sorpházán, a második zászlóalj Kakucs és Szent-Mihály községekben, az ezredtörzs Oláhbólkényen nyer elhelyezést, míg az előtérben vannak, Felsőoroszi, Alsóoroszi, Kincses községek, majd nagyobb távolságra észak felé, majd a Görgény völgyben kelet felé haladva, Görgényszentimre, Görgényhodok, Görgényorsova, Görgénylibánfalva tornyai fehérlenek Lakosságuk egyelőre részben otthon. További feladat a megkezdett állások erősítése, mélyítése a még össze nem függő részek összekapcsolása s egyuttal gyakorlatozás, készülődés.

A Csorolábi különítmény állandóan, napi felváltással elől foglal állást.

(Folytatása következik.)

Hogy lehet ez? . . .

*Hétfőn a kabará után,
valaki így panaszkodott
az étkezédben:*

*„Én nem értem,
ma izét semminek sem érzem!”*

*S egy másik valaki erre,
rezignáltan feleli
lassan és csendbe:
„Örülhetes neki!”*

Kitüntetés, előléptetés.

Tiszti kitüntetés és kinevezés.

Az 1917. február 1. ranggal a következő zászlósok lettek t. hadnagyok: Fekete Gyula (1950),* Stuller Ferenc (34505), Stock Béla (3573), Ruzsinszky Pál (36965). November 1. ranggal Engel Ernő (6345), Pajegy Cirill (1052), Gárdonyi Mór (1420). Deczember 1. ranggal Legendy Jenő Béla (131-24), Bubelényi Samu (2273), Szerdahelyi Jenő (391-1), Valgon Dezső (1328-1) 1917. augusztus 1. ranggal a következő egészségügyi zászlósok tart. egészségügyi hadnagyok lettek: Bródy Árpád (17-6), Wertheimer Ernő (252), Korányi Dávid (37-2), Strellinger Alfréd (27-1), Ehrenwald Nándor (37-2). * A zárjelben lévő számok az illetők rangszámát jelentik. — *Zászlósok* lettek: Klein Imre, Mihály Gyula, Marcsek Lajos és Zachar Samu hadapródjelöltek. — *Hadapródjelöltek* lettek: Berts János, Balthazár Dezső, Béres János, Buda József, Csillik István, Korpás István, Mihnyákovics József, Pittner Tivadar, Paróczy Vendel, Sikur Károly, Varga Ernő, Valb Imre és Zorkóczy Lajos e. é. ő. szakaszvezetők. — *Önk. őrmester* lett: Babel János önk. jelölt szakaszvezető.

Eckstein Mór népf. zászlóst f. évi márczius 14-én a bronz vit. éremmel és márczius 30-án az I. o. ezüst vit. éremmel tüntették ki. Szivből gratulálunk. — Zeman Gyula, Gaál Lajos és Luncz Sebestyén hadnagyok utólag a bronz vit. éremmel lettek kitüntetve. — A 129. sz. Rendeleti Közlöny hozza Alföldy István hadnagy kitüntetését, akit a király a 3. oszt. katonai érdemkereszttel díszített fel, továbbá Alföldy Vidor, Rimai László, Paulovits József és Renner József hadnagyok a legfelsőbb és Szmdia Gusztáv hadnagy ujlagos dicséző elismerést kapták.

A m. kir. 314 gy. ezr. parancsnoksága Podobnik Tivadar őrmester hdjjelöltet tart. zászlóssá, Fischer Gyula, Eckstein Mór kpvj. őrmestereket zászlósokká és Kadócz József eő. őrmestert zászlóssá nevezte ki.

Legénységi kitüntetések.

Bronz vitézségi érmet kaptak: Szöllősy Mihály őrmester Csesztve, Szegő Kálmán Aggtelek, Suszter János Rétközberenc, Sipula György Garamfő, Kegyer Dániel Rimaráhó és Klenyán Pál tizedesek, Guzi Alajos Erdőköz, Farnoszi Mihály Dévaványa, Puzsár József Mezőkövesd, Balázs István Balogpádár, Biró Bálint Rácféherdő és Geman István örvezetők Várhosszúrét, Ligartakács János Abafalva, Zatroch György Dubravica, Misztrik István Zólyomternye, Furták István Forgácsfalva, Rusznyák Pál Zólyom, Ferencz Pál Gusztona, Kondisz József Kekese, Kiszely György Tótpelsőcz, Macskó Pál Videfalva, Fajd István Ragyolc, Halaj Márton Herencsvölgy, Joó András Gyöng, Kuris István Varsány, Karalló János Markuska, Oláh Ferenc Nógrádsípek, Peladi Béla Felsővisó, Puskás Ferenc Nagymuzsák, Reinhard András Ujszentanna, Schwartz János Csatád, és Karnofel András honvédek Duránd. Ujlag Balogh János honvéd Nagybárhány.

Bronz vit. érmet adományozott az ezredparancsnokság Horinek Béla Lozsnó, Orosz Miklós Borsi és Dolla Pál Ebecz honvédeknek.

Vasérdem keresztet a következő legénység kapott: Jenei Nagy János Jéne, Markolt András Palotás, Bene Béla Méhi, Schulteisz Henrik Bátaszék és Obergerstner Pál Bácsbodog, honvédek.

A 308. h. gy. e. parancsnoksága Vincze István tizedest a 2. o. ezüst, Molnár László honvédet a bronz (ujlag), Tóth László örvezetőt és Petrusz Pál szkvőt a bronz, Szűcs József örvezetőt az I. o. ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

A 313. h. gy. e. parancsnoksága Rainai Mihály hdpródjelölt őrmestert, Nagy Lajos népfelkelőt, Krecs Sándor tizedest, Banos Elek örvezetőt, Pavliny János szkvőt, Füleki Béla örvezetőt, Papes István tizedest, Diczki Pál szkvőt, Szklenár György szkvőt, Michnik József hdj. őrmestert, Vétessy Jenő hdj. szkvőt, Komora László és Ragályi István tizedeseket a 2. o. ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

A 314. h. gy. e. parancsnoksága Bartha András szkvőt bronz vit. éremmel tüntette ki.

Kitüntetések idegen alakulatoknál. Rajtok János örvezetőnek a 2. o. ezüst vit. érem adományoztatott. Kléner József tizedes fegyvermesterjelölt a bronz vit. éremmel, Horváth Mihály szkvő és Puchla Gyula c. őrmester a koronás vasérdemkereszttel és Kling János szkvő a vasérdemkereszttel lett kitüntetve.

Előléptetések október elsejével. *Őrmesterek* lettek: Kollár Ádám, Kovács Ferenc, Frolik Ferenc és Kreif Rezső szkvezetők *Szakaszvezetők* lettek: Nagy Béla (soronkívül), Krajnák János, Szekuj Illés, Schlesinger Lajos, Polgár József, Harnos Pál, Friedmann Jenő és Schulteis Izidor tizedesek. — *Tizedesek* lettek: Kocsalka Imre, Pásztor Gyula, Triz Frigyes, Kiss Flórián, László István, Péter András, Standor József, Tóth Mihály, Koós Elemér, Pásztor István, Franyó István, Korpach Pál, Gerecz László, Elek József, Foglár Márton, Szules János, Veres Mihály, Gál Zoltán, Miluk János, Kruber Artur, Märer Géza, Palmos Hugó és Itze Béla örvezetők. — *Örvezetők* lettek: Oláh József, Kment Kázmér, Koncz P. János, Pataky János, Balogh Gyula, Dossa András, Majoros Pál, Réczes István. Seyfert Sándor, Zvara János, Piskóti István, Gibalya Mátyás, Pap László, Falat János Besenyei Gyula, Bartos János, Szalma József, Spanics István, Proks János, Chrumeczky Nándor honvédek, Jakab Sándor npf., Majling Lajos, Mács Lajos, Durni Rezső és Hodák Pál honvédek, Balogh Kálmán, népf., Gacsó István népf., Hügyecz János, Kanáth János, Szalay Jenő, Matlák Lajos és Vágner István tan ezredtől bev. ujoncok, Kardos Henrik npf., Takács Pál, Galambos Sándor eő. önk. és Gulyás Lajos kpvj. npf. — Derekas János tizedes II. o. számvivő altisztté, Siska Samu val. I. oszt. számvivő altisztté léptek elő.

Repezdarabok.

Rovatvezető: Dongó.

Hálóban.

Egy szomorú bajtársunk írja:
— A minap Pesten jártam, hanem szentül megfogadom, hogy nem egyhamar fog engem újra látni a város. Utamnak célja a szokásos „bajának . . .” Az utról

nem beszélék . . . Ugyis tudja mindenki, hogy milyen rohamokat, ellentámadást, kéziutasítást kell megvívni, míg az ember a vonat lépcsőjén egy állóhelyet bevesz. Első utam Pesten a térparancsnoksághoz vitt. Óriási meglepetéssel tapasztaltam, hogy a régi helyén egy leányiskola van. Itt egy kék, ott egy piros, amodébb egy fehér szoknya libbert el mellettem. Nagy zavarban voltam s bujva sem fordultam ki az épületből, nehogy az *igazgató* meg-lásson. Félelmek után kiinn voltam az utcán s nem tudva, mit tegyek, éppen indulni akartam, hogy másutt próbáljak szerencsét, midőn jött egy *tanár*, akit alázato-san, földig hajolva megkérdeztem, hogy hová költözött a térparancsnokság? Még mindig érzem magamon a vidékieknek kijáró lenéző tekintetet, amivel végig mért. . .

— Itt van! . . .

Felpillantok a feliratra, hát tényleg jó helyen járok. Ez nem leányiskola . . . Megszégyenülten kerültem beljebb. Megtaláltam az irodát, ahol aztán lejelentkeztem. Megkönnyebbülve léptem ki a térparancsnokság épületéből és elmentem a kórházba. A bejutásom éppen olyan körülményes volt, mint amott, azzal a különbséggel, hogy — akár hiszik, akár nem — egy *katona*, élő *katona* igazított utba.

Bevittem a szolgálati jegyemet a sebészeti osztályra. Bemegyek, hát ott is csupa nő van. Ahogy alázatosan kértem, fogadják el a szolgálati jegyemet, egy csinos hajadon, ki úgy szemre nem volt több, mint 35—40 éves, katonásan rám kiáltott, hogy nem tudok-e úgy állni, ahogy azt a szabályzat előírja. Eszembe jutott a „*vigyázz*” állásnak mindenféle fortélyja és azok szerint szedtem össze tagjaimat. Erre ő kutató szemmel végigmustrált és tekintete a balkezemen akadt meg. . . *No most!* . . . gondoltam kétségbeesve és átkoztam azt a muszkát, melyik úgy eltalálta a balkaromat, hogy nem bírom a legnagyobb igyekezet mellett sem az előírt „*lapposan*” a varrásra helyezni a tenyeremet. De nem tudom, hogy mit nézhetett, mert azt mondta: *nagyon jól van!*

Fellélegzettem — de túlkorán. Megszólal:

— Nézze kérem, soron kívül elintéztem a dolgát, de csak egy feltétel alatt, — ha elvesz feleségül! Hogy gondolja? . . .

— Kérem én nagyon szívesen meg . . . meg-tenném, de a mamám . . . tetszik tudni a mamák . . . mai napság . . .

Zordon nézett rám a kancsal balszeme szegletéből és rámrivalt:

— Menjen ki és várjon . . .

S lábaimhoz dobta a szolgálati jegyet. Megsemmitülten támolyogtam ki . . . Leültem a többi buszvezető közé . . . Mélázva tekintet mind maga elé és mindegyiknek a kezében a szolgálati jegy lehegett a súlyos sóhajtasok okozta légáramlásoktól . . . Sokáig néztem őket. Különösen feltűnt egy szegény korosabb ember . . . Néha-néha a szemét törölte meg és a zsebéből egy családi képet vett ki, egy nő és három gyermek fényképe volt . . . Szinte sirva csókolgatta meg többször és alig mozgó ajkai azt susogták: „mit tegyek? . . . Istenem! . . . Mit tegyek?” . . .

Nagy megváltó eszme villant meg agyamban. Minden rosszra felkészülne, beléptem az irodába . . . Oda-mentem a nőhöz és szóltam:

— Tegyen a legboldogabb halandóvá a földön és ajándékozzon meg a kezeivel! . . .

Nyakamba borult . . . S most itthon vagyok . . .

Arra kérem a nemesszívű emberbarátokat, tanácsoljanak most már valamit, hogy mit csináljak? . . .

Talán legjobb lenne a harctérre önként jelentkezni a helyi szolgálatom dacára? A jó tanácsot a megvett jegy-újrúvel honorálom.

Egy boldogtalan vőlegény.

*

Két tiszt a beszéd hevében dicsekvésre ragadtatja magát. Az egyik, kinek semmiféle kiténtetése nincs, mutatja a kardját:

— Látod, ez a kard negyvennyolchban háborúban volt! . . .

A másik, — piros-fehér szalagok sokasága van a mellén — így felel vissza:

— Nézd meg ezt, ez meg 1915-ben, 16-ban és 17-ben volt háborúban! . . .

*

Egyik baka a másikhoz:

— Te, miért van a radványi templomnak oly magas tornya? Találd ki! . . .

— ?! . . .

— Hogy legyen mire adni az *irányt!* . . .

— Düljön rád!

*

— Mi az? Egy feje van és a jobblábával kaszál? . . .

— Kaszás pók! . . .

— Nem igaz! Katona tiszt! . . .

— A halál kaszáljon le! . . .

Levél Nyugatról . . .

Egy távoli kórház emlékére, ahol csendben, szeretettel ápolták, de Magyarország, csak Magyarország maradt nekem . . .

Wiener Neustadt . . . Az Őszt már itt találtuk, Most mélan helyong sok szűk, régi utcán, vén tornyok árnyán át halkan lopózik, mint bús zene, mély szívek rejtett húrján.

Vén tornyok árnyán szóvalatlanul járunk, kopottan járunk — fáradt-viharverték — Az Ősz színfóniát penget felettünk, — rőt levelei arcunkra pergnek.

Ringat és altat az Ősz és a Város . . . Halkra ölel a Nyugat hangfogója . . . Lassú ritmusba csendül át az Élet, mint selyemszmirnán muzsikáló óra.

Mégis: ha este szélfúúk fűtyülnek, s lila mélységbe tompulnak az árkok, száraz faágak félve sóhajtoznak, valami „nem tudom“-ra várok, várok.

S valami „nem tudom“ az Égre kondul a földtől fel az égig megreszketve.

Nézem, viharos, lángoló nézéssel:

. . . az Égen borzolt felhők hada száguld, dacos iramban, Keletre . . . Keletre . . .

Oberon.

Hat levelezőlap.

(Följegyzések egy kevés hozzáértéssel.)

Hat levelezőlap, jótékonycélra, özvegy- és árva-alapunk javára kibocsátva, előttem. Nem kiabáló, szerény kiállítású lapok, szépek, művészlapok! Sarkuk felé Tichy Kálmán nevét viselik, akiről sokat kellene írni, szeretettel, mert megérdemli, ámbár még él és — istenem — az élő művészek — kivéve a színészeket — nem aktuálisak . . .

(A hála, késői valami, talán a megértés is és a taps nem mindig jelenti e kettőt!)

Akiről sokat kellene írni itt e hasábokon is, mert a miénk, mert ő adta magát nekünk, önként — e lapok megalkotóját, tudom, sokan ismerik és jelentősek, akik a művészi magasságok és mélységek értékét, egy pillanattal már könnyen mérik, de kell, hogy még többen legyenek, akik — legalább is — örömmel nézzék a könnyen hozzáférhető levelezőlapokat és megtudják, hogy Tichy Kálmán nálunk van.

— Hat levelezőlap, háborus jótékonycélra, mit adhat? . . .

. . . Háboru, háborut! . . .

Tichy Kálmán művészlapjain is szükségképpen a front-élet különböző pillanatait látjuk: Nyugalom a lövészárokban, étkezés, őrszemek az éjszakában, sebesült a harc végén, roham előtt, stb. . . mind a háborut megérettítő elemek.

De ha egy kevéssel tulnézünk a vonalakon, meg kell sejtünk, hogy a művész nem magát a háborut mint talán szomorú tény — akarja pusztán, naturalisztikusan elélni állítani. A képeken kifejezett jelenetek csak arra szolgálnak, hogy a művész lelken átszűrte háborus impressziókat, — sokszor egy jelentéktelennek látszó árnyékkolt, vagy valamely elgörnyedt vonal hangsúlyozásával — mint pillanatnyi élesen sikoltó döbbenést, vagy hosszabban rezgő lágyabb minőségű hangulatot éreztessenek.

A lövészárokból vett képen, például mennyire kifejezi a békés órát, vagy pillanatot a falatozó katona, a cigarettázva író és a pipázva figyelő, ám a fennüsző felhők valamely veszélyes sötétje mintegy emlékeztet arra, hogy az a nyugalom csak rövid intermezzo és ki tudhatja, meddig tart! . . .

És a többiek is . . . A roham előtti jelenet izgalmas hangulatát szinte hatványozza az erdőszéli fenyőfák ideges vonaglása és a sebesült első ápolásánál, sötét domb mögött micsoda vakítóan hasadó ég nyugtalanságát még bizonytalan következmények miatt! Az őrszemeket ábrázoló lapon, a holdsütéses síkon, ismeretlen hajnalra ébredő éjszakák izgalma lappang. Pedig a látványlag nyugodt képen sem gránát, sem srappell nem robban és felhőz hatás vadászón!

Általában jellemző e hat levelezőlapra, hogy a művész a háboru többé-kevésbé végzetes pillanatainak hangját nem eltorzult arccokkal, vonagló emberi tagokkal fejezi ki, hanem enyhébb fázisú érzések hatása alatt alkotott jeleneteken az elemek stilizálásával a háboru misztikus (s néha másképen teljesen kifejezhetetlen) hatását az emberi lélekre — mintegy finoman művészi-nyitásra.

Ez a finoman elegáns és sokszor a meleg hangulatok alatt megdöbbenő mélységeket sejtető szimbolizmus, kivételes sajtósága Tichy Kálmán művészegyéniségének, aki a levelezőlapokon is magához méltót alkotot. . .

Bizonyosan a hivatottabbak közül egy, még többet tudna mondani Tichy Kálmánról és szebbet is (hiszen azért „hivatottabbak!”, de megérteni, — vagy talán jobb így: megérezni — e keveseken kívül állóknak is szabad, szabad!

Szeretném, ha ezek sokan lennének!

V—a.

Hírek.

. . . Erzsébet napjára.

Minden őszön felénk jön Erzsébet királyasszony, a Nap elhalkult fényével, messze bontakozó esték ködfelhőjével és fekete szeméből mit lehet olvasni? . . . Ezek a beszédes szemek finom, fehér arcon, enyhe vonalozású száj felett, mennyi magyarra nevettek most már feledésbe ment estéken és sárga lapokra írt napokon, mikor a budai várban a Királyasszony palotahölgyei álmatag tekintettel hajtották meg magukat, mélyen és elomlóan, mint késő rózsák a parkokban, ha hűvös szél fúj . . . E dámák némelyike titokban Wien-re gondolt, egy gárdista kifürkészhetetlen parfümjére, vagy udvari bálokon az etiquette mögé rejtett történetekre és hamvas nyakuk borzongott tőle, mintha némely selymes hajszok érintenék . . . De a Királyasszony egészen Budán volt, — talán többször, mint a hányszor az elhízott polgárok látták, körülcsodálva szeretettel — és éjszínű ruhái nem függönyözheték el pompás fehérségét a szomorú lélekből és nyomorúságot eltörlő kezén!

A keze! Miért volt oly finom? . . . — Így ősszel szoktunk kérdéseket szövögetni estefelé, más életrovidítés híján és sokféle *talán*al keresni a választ sorvadózó cigaretták füstakom-bákoma között. — Talán melegsziük magyarjai, akik akkor voltak, hálakönnyek kristályos fűrdőjét permetezték feléje és micsoda hűs-eges, meleg pillantások fényébe törülközött utána! A szép fölséges magyar asszony . . . A királyasszony, aki minden őszön felénk jön . . .

S most mit gondol és fekete szeméből mit lehetne kiolvasni? . . . Ha látja: Hegyek őszi rozsdája ködbe tompul, a ködből tüzek lobbannak ijesztő lángolással, oszlopvastag hűrok dübörögve zengenek pokoli, részeg himnuszokat és istenem a gránicon magyarok állanak, már dermedezve igen hűvös őszi hajnaloktól. Állnak, véreznek, ritkulnak . . . Mit lehetne a Királyasszony szeméből olvasni, ha látna némely sötéttruhás nőket lézengeni szeles estéken tarlott temetőken magánosan, vagy szomorú apró emberekkel — oh ezek már nem gyerekek többé! Keresztek és hiúbb sarkok között?

És ha hallana pislogó mécs mellett, dűledező ágyon mondott imádságokat és kis kezek kulcsolódó kérését, vagy csak pár gyámoltalanul ejtett szó ügyetlen csengését: a-pa, hol van a-pa? Ha hallaná? . . .

Talán . . . Talán . . .

De pompás őszi napokon inkább csendesedjen az írások zenéje és a panaszok is halkuljanak. Csak néma sóhajtasok simogassák a Királyasszony bársonyos kezét

és szépet lásson — legendás, fényes arcú hősokeket, nevető magyarokat — és másfelé ne nézzen Erzsébet királyasszony, aki minden ősszel felénk jön.

Oberon.

Személyi hír. *Daubner* Samu vezérőrnagy a 78. dandár parancsnoka ideiglenesen a 70. honvéd hadosztály parancsnokságát vette át; a 78. dandár parancsnokságával átmenetileg *Jankovics* Ferenc ezredes, a 9. honv. gy. ezred parancsnoka bizatott meg.

Bevonulás és beosztás. Sipos Dezső hadapródjelöltet beosztotta a parancsnokság a IV. géppuskás századhoz. Filla Lajos százados a 8. század parancsnokságát vette át, Klínczkó Gyula zászlós az I., Pogány Gusztáv zászlós a 3., Kiss Béla hdpjelölt a 2., Krebsz Márton hdpjelölt a 3., Láng Ferenc hdpjelölt a 12., Andrejka József e. é. ő. tizedes a 9., Varga Márton e. é. önk a 8., Lányik Lajos e. é. önk. szakaszvezető a 7. századhoz osztatott be. Münster Jenő főhadnagyt a 10. század parancsnokságával bízták meg. Gaál Lajos hadnagy a 3. századhoz és Benkő Dezső hadnagy a 6. századhoz került.

Elvezénylés *Császár* Géza százados október kő 8-án a wieni gáztanfolyamra távozott 5 heti időtartamra.

Lehoczky Béla tart. hadnagyt géppuskás tanfolyamra vezényelték.

A pótziljhoz vezényelték hosszas harctéri szolgálat után *Fricke* Ede, *Horváth* Lajos és *Szmidá* Gusztáv hadnagykot.

Áthelyezés. Tóth Lipót hadnagy a IV., Tóth Géza zászlós a III. és Klein Imre zászlós az I. géppuskás századhoz, Mares Géza hadnagy a 8., Monczol János hadnagy a 9., Mihály Gyula zászlós a 2., Mares Lajos zászlós a 11., Kliment Jenő zászlós a 6., Kiss Béla hdpj. a 9. és Varga Ernő hdpjelölt a 10. századokhoz került.

Megsebesültek. Fábián Sándor honvéd (Patak), jobbkez mutató- és hüvelykujsérülés. Major András honvéd (Tószeg), gránátsérülés.

Hősi halált halt Nemes János honvéd (Szádalmás).

Szabadságon van *Ivankievits* Jenő hadnagy és *Stubna* József hadnagy.

A lövészárkok lakóinak szórakoztatása. Az ezred jókedvű tisztjei és legénysége az őszi és téli hónapokban kabaré délutánok tartását tervezik. Most vannak folyamatban az előkészületek. Jóhumorú emberek ajánlkozhatnak. Dolmányra, csákóra nincs szükség. Az ezredparancsnokság is hozzájárul majd a délutánok megtartásához.

Betegen eltávozott *Luncz* Sebestyén hadnagy.

Sebesülten kórházba távoztak: Galko András honv. Cserепe (Gömör m.) jobb comb. áthatoló lövés térséssel. Sziszter János honv. Rárosmulyad (Nógrád m.) Granátszilánksérülés a jobb combon és alszáron. Szlama János őrv. Zólyom. Bal szem sérülés. Cservenák András honv. András (Gömör m.) Mindkét kéz és arcsérülés. Sztronga János honv. Fülek (Nógrád m.) Lőtt seb a bal mellkasfalán.

Betegen kórházba távoztak: Skordj József őrv. Vémend, Jámbor Károly honv. Letenyé, Klafszi Mihály honv. Dohorján, Ruszó Bertalan honv. Pelsőcz, Gyivinecz László honv. Veléte, Huszár János honv. Rimócza, Schvarcz György honv. Salgótarján, Varga Ferenc tize-

des Dejtár, Szilágyi László honv. Alsóhangony, Szűcs László őrm. Rimaszombat, Appel Mendel honv. Rozalia, Istokov Miklós honv. Vajszka, Pál István őrv. Zsíp, Szabó Mihály honv. Nagyfüged, Pál István honv. Mezőkövesd, Szilágyi György honv. Iliva, Racsko János honv. Málnapatak, Ruszanda Miklós honv. Tirnava, Marko Rudolf honv. Herencsvölgy, Tükő József honv. Kelemér.

Szegélyalaj javára befolyt összegek szeptember hóban:

16/l. zászlóalj gyűjtése	K	87 20
39. honv. kiképző csoport 16-os tisztjei és legénysége	"	425—
Vadász különítmény adománya	"	40—
Istók Elemér hadnagy érempótdija	"	15—
Szita Flórián tiszthelyettes érempótdija	"	22 50
16 II. zászlóalj adománya	"	18—
Anyaghulladékból	"	293—
Ezredtörzs tisztí étkezdei persely	"	47 70
Ezred segéd tisztí irodai persely	"	58 87
III. géppuskás század tisztikara	"	80—
" " " legénysége	"	20—
" " " gyűjtése	"	51 76
Tisztí szabók és cipészek	"	25—
12. század tisztikara és legénysége	"	50—
Vonat tisztí étkezde persely	"	48—
Labdarugó mérkőzés	"	791 56
Hungária malom, Putnok	"	300—
Tisztí iskolából bevon. önk. utazási pótdija	"	31 50
3. pót század legénysége	"	52 40
Stadler és Skultety főhadnagy lórum nyeresége	"	4—
Dr. Székely ezredorvos	"	2 19
Turóci főhadnagy	"	12 99
16 II. zászlóalj adománya	"	6 90
16 I. zászlóalj szabadságra ment legénységtől	"	10 60
Ezred zenekar	"	50—
Vonattal tisztek tekepálya díja	"	60—
Fényképészet tiszta jövedelme	"	352 84

Összesen K 2957 01

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. A ker. parancsnokság *Szabó* Sámuel t. hadnagynak 6 heti szabadságot engedélyezett. — *Portay* Sándor t. hadnagy egészségügyi intézetből bevonult a pótziljhoz. — *Guttmann* Árpád t. hadnagy és *Kuchár* János t. zászlós bevonultak egészségügyi szabadságukról. — *Laufer* Samu t. hadnagy és *Szikora* Miklós népf. főhadnagy kórházból a pótziljhoz vonultak be. — Egészségügyi szabadságról bevonult *Csernótha* Miklós népf. zászlós, *Polyák* Jenő népf. hadnagy és *Túri* Emil t. hadnagy. — A ker. parancsnokság *Bérezes* János t. hadnagyt várakozási illetéssel állandó tartózkodási helyére szabadságot. — *Szmolka* Hugó főhadnagy egészségügyi tekintetből 8 heti szabadságot kapott. — A ker. parancsnokság *Dr. Bajcsi* Imre népf. főhadnagyt Kassára a ker. ügyészséghez osztotta be. — Egészségügyi intézetből bevonult *Eisenkolb* Alfonz t. zászlós és *Polesznyák* József t. hadnagy. — *Spindler* József t. hadnagy, ki 8 heti szabadságon volt, bevonult a pótziljhoz. — *Polesznyák* József t. hadnagy, ki csak nem régen vonult be a pótziljhoz, az orvosfőnök ismét kórházba utalta gyógykezeléset végett. — *Feller* Kálmán tart. e. ü. hadnagyt folyó hó 6-án sürgős műtét végett a pzlj. orvosfőnök véleményezésére kórházba utalták, Budapestre. — *Dr. Moldován* György népf. segédorvos szolgáltatáttelre a pótziljhoz bevonult. — *Vindholz* József tart. hadnagy kórházból és *Lieszkovszki* Károly tart. hadnagy a 39. honv. hadosztály kiképző csoporttól bevonult a pótziljhoz. — *Halász*

Albin népf. főhadnagy és Szappanos József százados egészségi szabadságról bevonultak. — Galló Árpád t. zászlós és Pál Ferenc hadapród, kik orosz fogságból mint kicsereilt rokkantak kerültek haza, bevonultak a pótljhoz. Szivből üdvözöljük őket. — Gembiczky Géza t. zászlós egészségügyi intézetből bevonult a pótljhoz. — Pásztor Gyula főhadnagyt a gömörmezei munkabizottsághoz (Rimaszombat) osztották be. — Nagy Antal t. hadnagy, Engel Ernő és Weisner István hadnagyk egészségügyi intézetből bevonultak a pótljhoz — Hajós Pál hadnagy szabadságról jött meg.

Menetszázadok utbaindulása. A XXXIII—1. és XXXIII—2. arató menetszázadok f. hó 13-án indultak el Besztercebányáról a kiképző csoporthoz. Előbbinek parancsnoka Szigeti Benedek Gyula főhadnagy. Alantok Halát Pál hadnagy és Steinhübel Lajos hdjelölt őrmester. Utóbbié Schmiéd Sándor hadnagy. Alantos tisztek Füzessy Árpád hadnagy, Csernóta Miklós zls és Sajcsák Alfonz hdjelölt.

Footballmérkőzés Besztercebányán. Ha valami bajnoki mérkőzésről szólna ez a néhány sor, oda kellett volna írni a címhez ezt a két számot: 1:1. De nem irtuk ki, mert nem az a fontos, hogy egyik csapat milyen arányban verte meg a másikat, hanem az, hogy a játékosok milyen célból dideregtek a pályán és a közönség a tribünökön. A cél nemes: élvezgy- és árvaalapunkat gyarapította a bevétel. A mérkőzés lefolyása fair volt... Igazán, mintha minden játékos tudta volna, hogy most szépen kell játszania és ez igazán sikerült is. A játék elején a gyenge széllel játszó besztercebányaiak kerültek fölénybe, de meglepő berohanásaik megtörték a kitünő zólyomi kapus tudásán. Lassan lábrakaptak a zólyomiak is a játék egyenlő erők küzdelmét mutatta. Az első féldő 35-ik percében érte el a besztercebányai csapat vezető goalját. Ujrakezdés után a zólyomiak a legveszélyesebb támadásokat vezették a vezető csapat kapuja ellen s csak a kitünő védelemnek tudható be, hogy csak egy kiegyenlítő goal esett a 43-ik percben. A második féldő ide-oda hullámzó játékot mutatott, de goal nem esett. A besztercebányai csapat összeállítása:

Sebők,
Porubszky, Telgárszky,
Mydló, Aczél, Erdődy,
Szokol, Kincs, Székely, Klimó, Dombi.

A mérkőzésből befolyt tiszta jövedelem 791.56 kor. volt.

Repülő tanfolyamra vezénylés. Spindler Henrik főhadnagy a bécsujhelyi repülő tanfolyamra vezényeltett. Szivből kívánjuk neki, hogy ott is dicsőséggel és szerencsével képviselje ezredünket!

1917. július 1. Milyen semmitmondó dátum. Hiába kérdeznénk meg bárkit is, nagyon kevesen tudnák megmondani, hogy mit jelent. Ezen a napon indult meg szerény tábori újságunk „A 16-os honvéd.” Sokat kellett fáradni, míg annyira tető alá hoztuk, hogy a mai formájában és terjedelmében adhatjuk olvasóink kezébe. Kevés reklámmal dolgoztunk, mert akiknek szánva van, nem olvasnak plakátokat, hiába csináltuk volna. És dacára annak, hogy szerényen munkálkodtunk, sokan vettek róla tudomást; mutatja az is, hogy a napokban a Nemzeti Múzeum intézett hozzánk egy felhívást, hogy a *hadtörténelmi múzeum* számára lapunkat az első számtól kezdve két példányban bocsássuk rendelkezésükre. Megtettük. Örizzék meg jövő magyarja számára igénytelen kis tábori újságunkat!... Hirdesse az a néhány lap a *honvédek* hősiességét... s ha óhajtásunk dacára is szükség lenne rá valamikor, tanuljanak a példából

hazát szeretni, akik a mai hivatást csak könyvekből ismerik majd.

Emlékmű felavatás. A Besztercebányán lévő „Országos hadigondozó hivatal” temetőjében f. hó 6-án délelőtt 11 órakor nagy ünnepség keretében avattak fel egy emlékművet, mely századokon át lesz hivatva emlékeztetni az utókorat a mai háború hőseire. A hatalmas obeliszket, mit teljesen díjtalanul ajánlott fel Horn szobrász, háró Rudnyánszky Albert adta át szép beszéd kíséretében a hadigondozó hivatalnak. A pótzászlóalj képviselőjében megjelentek: Raith Antal alezredes, pótzászlóalj parancsnok, továbbá Kun Bertalan, Krompecher Dezső és Trautwein Ottó főhadnagyk, Sitterli András, Pauchly Zoltán és Midló Antal hadnagyk. A katonai parancsnokság nevében Návay főhadnagy méltatta az emlékmű jelentőségét.

Kórházból egyenesen az ezredhez bevonult legénység. Kollár István honv. beosztott a 8. és Kiss József honv. a 11. századhoz, Filipovics Nándor, Bojtos József és Kovács Flórián honvédek.

Szerkesztői üzenetek.

Dr. B. M. főorvos. Címe: tábori posta 425. ezredtörzs. — Demeter tizedes. Küldjön be esetleg több verset, hogy válogathassunk közöttük. A jelenlegi nem közölhető. — **Weszelszky János Verbó.** Nem értjük, miért ragaszkodik annyira lapunkhoz. Tudja ez kissé nekünk kellemetlen, de magára is, ha eláruljuk Önnek, hogy versét már olvastuk a Pesti Hírlap egyik számában, ahol természetesen nem az Ön neve szerepelt, mint versíró. 1917. július 30-án Vácott feladott „névtelen levelet” köszönettel vettük, s csak azt nem értjük, hogy oly lírai hangú ember, hogyan tud annyira buta sort összehozni, s ha már tud, miért nem írta alá nevét, hanem gyáván elhallgatta. — **Sz. H.** Tábori posta. Csak itt adhatjuk közre: Vajon a tisztek a Károly csapatkeresztre is megfogják idővel kapni a kardokat? **Piff—.** Mi csak egy paffot mondhatunk rá, „paffok” maradtunk ilyen irás olvasásakor. — **Szenvedő.** Mi is szenvedünk, higgye el... könyörülfjön... muszaj mindenképen szenvednünk nekünk is, ha őc szenved? — **Leikeszdő.** Eszméje tényleg helyes, köszönet érte. — **Béka-egér harc.** Tudja nem kívánunk mást, mint kutykurutyoljon egy élő béka a gyomrában. Az Ön békája oly holt, oly lapos, hogy csak rontana hasábaikon. — **Maschingewehr.** Levelét épen lapzárta előtt vettük. Nyilvánosságra hozni nem lehet, de legyen nyugodt jó helyre fordult vele, mert illetékes helyre *orvoslás céljából* eljuttattuk.

Aki hadbavonult hozzátartozójáról apjáról, fiáról, testvéréről hirt, felvilágosítást akar szerezni az fizessen elő

„A 16-os honvéd“-re
Előfizetési ár: egy évre . . . 4 K 80 fill.
 fél évre . . . 2 „ 40 „
 negyed évre 1 „ 20 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.

Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebányára, ahová a lapnak szánt közlemények és előfizetési díjak küldendők. ○ ○

Felelős szerkesztő: KUN BERCI.

Vásároljunk
az ezredkantinban!

GSZÁRÁK JÓZSEF

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZA
BESZTERCZEBÁNYA.

STEINER és LÖWY

BESZTERCZEBÁNYA

Gyümölcs-likőr lepárlás- és
rum-gyár.

Borovicska-, szilvórium-,
borseprű- és barackpálinka
nagyfőzde.

Megjelent

Körmendy Géza százados
füzete:

**Géppuskás-
zsebkönyv.**

Kapható a szerzőnél
Igló, Géppuskás tan-
folyam.

Összevont tudnivaló géppuskások részére.
Megrendeléseket fiókkiadóhivatalunk
szívesen közvetít.

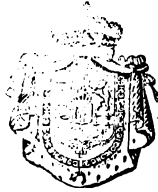
**MACHOLDF. KÖNYVNYOMDÁJA, KÖNYV-
ÉS PAPIRKERESKEDÉSE**

**BESZTERCZEBÁNYA
BETHLEN GÁBOR-U. 18.**

TELEFON: NYOMDAI: 68.
KÖNYVKERESKEDÉS: 106.

Telefon 67. szám.

Ö. cs. és kir. Fensége József Főherceg
Udvari szállítója.

MULICZKY ISTVÁN

SZIJGYÁRTÓ ÉS NYERGES
BESZTERCZEBÁNYA.

Készít:

Lőszerszámokat, nyereg felszereléseket és a hadsereg részére szükséges mindennemű börcikkeket

Beszterczebányai

első magyar

gyümölcslepárlás

*Likörkülönlegességek és Rumgyár
gőzerőre, Szilvórium-, Törköly-,
Borovicska-, Seprű- és Barack-
főzde, Cognaclepárlás, Gyümölcs-
szörpök és Gyümölcsborsajtoló
hidraulikus üzemmel ajánlja köz-
kedveltségnek örvendő gyártmányait.*

HADIEMLEKTÁRGYAK, JELVÉ-
NYEK ÉKSZEREK GYÁRTÁSA ÉS
ELADÁSA

LŐCSEY FERENC és TSA BUDAPEST,
IV. Váci-utca 51. sz.
Számos ezred szállítója; előnyös árak.

FREIWIRTH MÓR KORONA KÁVÉHÁZA
— ÉS SZÁLLODÁJA
BESZTERCZEBÁNYÁN.

A tizenhatos (16) tiszték találkozó helye.
Kitűnő kiszolgálás. — Esténként cigányzene.

Beszterczebányai Első Magyar
Posztó- és Gyapjuáru-gyár Rész-
vénytársaság Beszterczebányán.

GYÁRT: Egyenruha posztót, szövetet, takarókat, pokrócokat és halinát stb.